

התנעה

- מה הוביל אותך לספר את הסיפור שלך?

זה קרה כשהייתי בדרך למילואים. הרדיו פתוח, ומשמיעים ראיון עם אבא של אחד מסרבני השריון¹. זה מוציא אותי מדעתי, כי מה בעצם אומר האבא הזה? שזה בסדר לסרב ולא ללכת לשריון. כי מה פתאום שריון, הרי שם כולם שחורים, התנאים שלהם על הפנים, והכל גרוע ואין מה להגיע לשם בכלל.

הראיון הזה קומם אותי והוציא ממני דחף שכבר הרבה זמן ישב לי. אני יודע איך נכנסתי לשריון בגיל 18 – וגם איך יצאתי בגיל כמעט 45. אני יודע איפה הייתי, אני יודע מה עשיתי. רציתי לספר את הסיפור.

- זה העניין היחיד?

יש עוד. אני מעביר תדר, ושומע את השיח על שוברים שתיקה. אני שואל את עצמי, "מה זה הדבר הזה? מה, אנחנו כאלה? קלגסים? זה ממש לא מתחבר לי למה שאני מכיר". 25 שנים בשטח, ראיתי כל כך הרבה. כל כך השתנינו מאז שנות ה-80. אנחנו כל כך מקפידים לנצור ירי כשצריך

---

¹ בנובמבר 2016 מעל 80 חיילים סירבו להתגייס לחיל-שריון.

ואפשר, כל כך מקפידים עם עצמנו ומתחקרים כל פיפס. מה הם רוצים? יש אירועים חריגים, אבל הם חריגים. הם יוצאים מן הכלל שאינו מעיד על הכלל.

כמג"ד קיבלתי את הפיקוד על אחד המקומות הקשים בחיכוך עם האוכלוסייה: מחסום תפוח. זה שאתה עובר לידו ומתחנן שרק זה לא ייפול עלי. וזה נפל עלי. בשיא הלחימה. הייתי יורד כל יום, עומד שם עם החיילים ורואה איך הם מצליחים לשמור על הביטחון ולהישאר בני אדם. לנהוג בכבוד כלפי האוכלוסייה ועדיין ללכוד מפגעים.

אז גם אני החלטתי לשבור שתיקה. לומר, "הלו חברים, בואו ותראו מהו הכלל ומהו היוצא מן הכלל".

גם את הסיפור הזה צריך לספר. אנחנו לא רובוטים ושום דבר לא אוטומטי. יש המון מחשבה ורגש מאחורי החלטות מבצעיות. כשיש ספק אז אין ספק, וזה ברור ב-99% מהמקרים.

אני רואה את התופעה הזו גם במחקר שלי – אלו שמשתחררים אחרי שירות הרבה יותר סובלניים מהתיכונים שטיפים שלפני שירות.

אני מבין שהשירות הוא פקטור משמעותי בהבנה של מגבלות הכוח.

- מה שונה בתפקיד שלך, כשריונר?

אנחנו, השריונרים, לא מספרים את הסיפור. מאז אביגדור קהלני ב-1973, במלחמת יום-הכיפורים, לא רואים שריונרים שמספרים סיפור. מה עשינו, איפה היינו, מה חווינו, ומי אנחנו. ומאז 1973 זה צבא אחר, הכל אחר.

הדבר הראשון שעשיתי היה לצאת עם מתקפת סיפורים לרשתות החברתיות. זה תפס תאוצה, ואז התחילו להגיע אליי כל מני חבר'ה בשאלות. מי אתה? מה אתה, ספר עוד על עצמך.

מפקד החיל שאל אותי מה לדעתי צריך לעשות. אמרתי לו, "אתה חייב להבין, זה לא עניין של ללכת, להסביר, לדבר. אתה צריך עכשיו לעשות מיתוג מחדש. אתה נתפס על הפנים. יש לנו סטיגמה, וצריך לעשות שינוי".

- מהי הסטיגמה?

שזה חיל לא רלוונטי. שזה חיל שתרומתו לא ברורה, שהחילים סובלים שם, שמתייחסים אליהם רע, שהתנאים שלהם גרועים ושהם פועלים שחורים.

אין קשר בין הסטיגמה הזו לבין המציאות. זה דמיוני לחלוטין.

- הרבה פעמים יש גרעין של אמת בדברים האלה.

נכון. במקרה, כשהייתי מפקד חטיבה, נפגשתי עם המון חבר'ה. אחת מהן, אשתו של גנרל מעוטר, אשת חינוך לשעבר, סיפרה לי על משבר נוראי שקרה אחרי מלחמת יום-הכיפורים. כל הגנרלים של השריון פשוט עפו לכל עבר והיה שינוי אליטות בצבא. הרוב המוחלט בצמרת הצבא עבר לצנחנים, וזה דחק את אנשי השריון הצידה.

גם לאנשי השריון היה חלק בשינוי הזה. איפשהו הם מצאו להם איזושהי פינה של נוחות להיות יותר בתפקידים טכנו-לוגיסטיים, ופחות להיות מעורבים בליבה המבצעית. פחות להיות בשטחי הלחימה, איפה שקורה הדבר האמיתי. הגענו לאיזושהו מצב באזור אמצע שנות התשעים, שאחרי תפקיד של מפקד גדוד בשריון, היית עושה תפקיד פריפרייה כאלה, והיו רואים אותך פחות ופחות בזירות הלחימה והביטחון השוטף.

השריונרים הפכו לחבר'ה צייתנים, חבר'ה נחמדים, שתמיד עושים מה שאומרים להם. הם אף פעם לא אמרו לא, לא התווכחו, הם היו נחמדים ונאמנים. אני לא רואה בעשרים שנה האחרונות איזושהו שריונר שהוביל משהו רציני, שעשה איזה מהפכה. כולם "נופת צופים".

מילא אם הכל היה כל כך מוצלח בהישגים המבצעיים של צה"ל בעשרים שנים האחרונות, אבל זה לא היה ככה. ואני לא רואה אף טנקיסט שקם על הרגליים ואומר, "חבר'ה, מה קורה?!" וזה מחלחל למטה. בסוף מקבלים חבורה

שנתפסת כציינתית ונחמדה. אבל למטה, בדרגות הזוטרות, יש עוד ניצוץ בעיניים.

- יש משבר בגיוס לשריון?

בהחלט. אני גם מורה, אז אני רואה תלמידים לפני גיוס. השריון לא מעניין אותם. הם מחפשים את הכאן והעכשיו. את האקטואליה, שהיא טרור וסכינאות. הם אומרים שהם רוצים להיות במג"ב, או בגולני. המילה "שריון"? מה זה בכלל.

- למה דווקא אתה מספר את הסיפור?

מישהו צריך לספר את הסיפור, אבל לצערי הרב המערכת לא מצליחה לעשות את זה בצורה מיטבית. מתוך המערכת לא באמת רואים את עומק המשבר. אתה חייב לצאת החוצה כדי להבין מה באמת קורה. אמרתי למפקד החיל, "אם אתה רוצה, זה עליי. אני אוביל את זה". אני דוקטורנט במדעי המדינה, והמחקר שלי עוסק בהשפעה של שירות החובה על התפיסה החברתית של האדם.

שאלת המחקר שלי היא "כיצד משפיע שירות החובה על התפיסה החברתית של האדם?" אני שואל את זה בכנות, כי היו לי הרבה דילמות בנושא במהלך השירות. מה זה עושה לנו? לוקחים נער, מכניסים אותו לשלוש שנים של עשייה כי צריך, ומה יוצא בסוף? אף אחד לא בודק.

אני החלטתי לבדוק והכל מתחבר לי. תראו מה החבר'ה עוברים, תראו מה נהיה מהם, ותראו איפה זה בתודעה הציבורית.

אמרתי לו, לקצין שריון ראשי, שבכוונתי לסייע בהחזרת השריון לתודעה, במובן החיובי של המילה. לספר מה הוא שריונר, מה באמת עוברים החיילים שם.

- אבל לא הכל חיובי בסיפור שלך.

ברור שלא. יש נפילות ויש תקומות, וצריך לדעת לעמוד בזה. אין מה לעשות. בקריירה צריך לדעת לספוג חבטות, ולא תמיד קורה מה שאתה רוצה.

אבל רוב הזמן קרה מה שרציתי. השלמתי שירות אדיר שעשה אותי למי שאני. אני חש שתרמתי המון, ואנשים רבים סביבי הפכו לחברים לכל החיים.

לא את כל החלומות הגשמת, אבל יש לא מעט חלומות אחרים שבהחלט כן הגשמת. בגדול. בשורה התחתונה, לקחו פה ילד ליצן - ותראו מה עשו ממנו. תראו מה נהיה ממנו. לא חלמתי שאני אגיע לאן שאני אגיע, לא חלמתי בכלל שאני אתקרב לזה.

בסך הכל רציתי להיות קצין, זה כל מה שרציתי. ומה נהיה, זה לא יאומן. בשלבים מסוימים של הסיפור התחלתי לשאול את עצמי שאלות. תגיד, זה אמיתי? זה אמיתי? זה באמת קרה לך?

אז, כן. זה קרה. בחלק מהמקרים המערכת עשתה לי חיים קשים. אבל בסוף אפשרו לי, והגעתי רחוק. וזה לא קורה בהרבה מערכות. זו מערכת מאד מיוחדת, יש בה אנשים מיוחדים, ומהרבה מאד קרבות יצאתי מנצח ונשכר. קיבלתי שם ביטחון עצמי שאני כן יכול לשבור תקרות זכוכית, ולעשות דברים שבבייסיק לא האמנתי שאני יכול. אין הרבה מערכות שמאפשרות לך את זה.

- מעבר לסיפור האישי, יצאת עם איזה סנטימנט לשריון, ביחס למה שקורה איתו תדמיתית?

במהלך כל החצי הראשון של החיים הצבאיים, עד לתפקיד הסמג"ד, הרגשתי לא רק על סוס, אלא על סוס דוהר. הייתי מאד מרוצה.

אבל בשלב מסוים הרגשתי שדוחפים את הסוס שלי אחורה. התסכול הגדול היה בתחושה שכבר לא ניתן היה לעשות עם זה הרבה, אי אפשר לדהור. זה מאד מעצבן, עוד פעם, כי זה א-סימטרי לחלוטין לאיכות האנשים בחיל הזה – ובכלל, לאיכות ולעוצמה שיש בחיל הזה.

הוויה יוצרת תודעה. ברגע שאומרים, "אתם במעטפת, אתם סקנד-בסט, אתם פחות טובים", אז מתחילים להאמין בזה. האמונה הזאת מגשימה את עצמה, וככה זה נראה. אתה מכרסם את עצמך פנימה, ובסוף אתה נתפס כלפי הציבור כבא ממקום לא אטרקטיבי.

זה מאוד לא במקום, וזה חורה לך, וזה בסוף גורם לך
לבוא ולספר את הסיפור שלך.

- למה בחרת להיות שריונר, אגב?

שאלה נהדרת.

לא בחרתי להיות שריונר

לא בחרתי בשריון. זה הכל קרה במקרה. בתקופה של אז, בניגוד להיום, רק כשהיית מגיע לבקר"מ היו מחליטים מה אתה הולך לעשות. היום מחליטים חצי שנה לפני. ואני? אני בכלל רציתי להיות בחיל-הים. הייתי נעול על זה. דודים שלי היו קצינים בכירים בחיל-הים, כך שכל החיים נשמתו את המלח, עם המדים שלהם, הסיפורים, ההזמנות לשיט. זה מה שמשך אותי.

*

ואז, כשסוף סוף אני מקבל זימון לקורס חובלים ולסטי"ילים, מגלים שיש לי עיוורון צבעים. דבר טכני, מעצבן, שהיום כבר לא פוסלים עליו, אבל זה שובר לי את החלום. שנים טיפחתי את החלום הזה, והנה הוא מתנפץ לרסיסים הכי קטנים. אין קורס חובלים, אין חיל הים. וכך אני, ילד בכיתה י"א, מוצא את עצמי על הרכבת בדרך הביתה, בלי מושג מה אני הולך לעשות. אני מקבל בדואר מהצבא "נגררת", דף שבו כבר כתוב שהתקבלה כבר ההחלטה שאני הולך ליח"ש, יחידת שדה. ואין מה לעשות בנדון. כך הוחלט.

ההורים שלי רוצים אחרת. שאלך לעתודה האקדמית.
"בסדר, בסדר", אני אומר להם. נרשם, עושה את הבחינות,
אבל אין לי באמת כוונה להתקבל. בקצרה, אני "מגלגל"
אותם.

כשאתה נרשם לעתודה, אוטומטית דוחים לך את הגיוס
לחודש מרץ. יוצא מזה שכל החברים שלך מתגייסים לפניך,
אבל בעצם אתה עובר גם את החוויה שלהם. עד שאתה
מתגייס הם כבר מסיימים מסלול. אז יש לי חבר טוב שהולך
לצנחנים, ויש לי חבר אחר שהולך להנדסה קרבית. שריון לא
עולה שם.

ואני שומע את הסיפורים שלהם, וקורא את המכתבים
שלהם, ומתבשל בשקט, ומגרד לי כבר, מתי מתגייסים? ואני
סופר את הימים עם טבלת ייאוש, והימים עוברים לאט-לאט.
וכשאני סוף סוף מתגייס יש לי מערבולת בראש.
צנחנים? גבעתי? כולם מושכים אותך, כולם רוצים אותך.
בבקו"מ יש ביתנים לכל חיל.

"הנה מרכבה, בואו נראה", צועק לי דדי, אח לנשק
ולגורל. פגשתי אותו בעליה לאוטובוס בדרך לבקו"מ, הסתבר
לי שהוא בן לחברי נעורים של הוריי.

אני נמנע מלהגיב, אבל הוא חופר וחופר...
אז אני נכנס לטנק.

זה מדהים. ענין של עשר שניות מחשבה בין "טוב, עזוב,
אני הולך מפה" לבין "טוב, אני נותן מבט". ועשר השניות
האלה מעצבות לך את כל החיים אחר כך.
באותו רגע אני מבין שההתלבטויות שלי נגמרו. אנחנו
ארבעה או חמישה חבר'ה, נכנסים פנימה לתוך הכלי ומביטים
אחד בשני. בטנק אתה לא לבד. יש פה קטע, זה נראה כמו
קומזיץ. שילוב מדהים בין אנשים ובין מכונה. היום זה הרבה
יותר טכנולוגי, אבל גם אז היו מחשבי ירי וכוונות אלקטרו-
אופטיות. אתה מסתכל, אתה רואה את החבר'ה שאיתך,
הכלי משדר לך עוצמה, בינגו. יש שם הכל.
ואני מתאהב.

כאילו, פשוט, אני מגלה את הבית האמיתי שלי, בצבא.
בית לא בוחרים. לבית אתה שייך, בלי בחירה.
אבל עדיין יש לי בית אחר, באזרחות, ואיכשהו אני
צריך למכור את הטנק הזה גם להורים שלי. לא פשוט.

*

לקראת סוף השבוע משחררים אותנו הביתה. עוד לא
אומרים לנו לאן אנחנו הולכים. כשאני מגיע הביתה, אבא
שלי שואל אותי, "נו?"
"מה נו?"
"נו, אתה הולך למחשבים?"
"איזה מחשבים", אני אומר לו, "אני הולך לשריון".

הוא נהיה כחול בפנים. הדור שלו חווה את יום כיפור
במלוא העצמה. 1,500 טנקיסטים הרוגים.

"מה שריון? מה, אתה השתגעת?" הוא אומר לי, "אתה

השתגעת לגמרי!"

העיניים שלו רואות את המלחמה ההיא חוזרת ואוכלת

לו את הילד. הוא לא רוצה שהבן שלו יהיה שם.

"קרבי?" הוא אומר, "אני ואמא עשינו מספיק. לך

למחשבים".

הוא הרי שלח אותי ללמוד מחשבים, שטף לי את

המוח ללכת למקצוע. אני נזכר במה שקרה כשהגעתי לבחירת

מגמה בבית ספר.

*

זה היה בתחילת שנות השמונים, כשהכל היה עוד
בחיתולים. "אתה תלך ללמוד מחשבים", אבא אמר לי. "אתה
לא תהיה כמוני, אתה יש לך שכל. עוד כשהיית ילד קטן קלטנו
שאתה ילד מוכשר. רופא שאבחן אותך אמר שאתה משהו
מיוחד. אתה תלך ללמוד מחשבים".

אז הלכתי ללמוד מחשבים. ההורים שלי שילמו הרבה

כסף כדי שאלמד בבית ספר מאד איכותי, כך שלמדתי

מחשבים עם חבר'ה שחלקם הגיעו לתפקידים בכירים

בחברות היי-טק כמו מיקרוסופט.

יכולתי להיות כמותם.

אבל איפשהו, פה בפנים, זה לא התחבר לי. לא מצא חן בעייני הדבר הסינטטי הזה, המחשבים האלה. הייתי צריך יותר את הדברים השורשיים, הארצישראליים. מאוד דיבר אלי הקטע הזה של אלה שעובדים קשה, כמו החקלאים והחלוצים.

אבא תמיד אמר לי, "תקשיב טוב: אתה תגיע רחוק. אתה לא תעבוד כמוני, אתה תגיע רחוק". כאילו שהוא לא העריך את עצמו ואת העבודה שלו.

אבל אני דווקא מאוד הערכת את מה שהוא עשה. אבא שלי עבד עם הידיים עד שהוא יצא לפנסיה. מסגר ומנופאי. איש שעובד קשה. ברבע לחמש בבוקר אתה שומע אותו מתגלח, בחמש וחמישה אתה שומע את דלת הבית נסגרת, ועד הערב אתה לא רואה אותו. לפעמים רק למחרת. כשאתה עובד עם הידיים, זה אמיתי. זה לא איזה משהו סינטטי. ומאד אהבתי את הקטע שקמים מאד מוקדם, והכל בנחישות, ברצון של פלדה. נכון שאנחנו דור אחר עם קושי אחר, אבל אנחנו גם עובדים קשה. אני מאד מאמין בעבודה קשה, עבודת כפיים. דם, יזע ודמעות. יש בזה נאמנות, רומנטיקה.

אמא שלי זה סיפור אחר. היא היתה בבית חלק מהזמן, ובחלק האחר היא עבדה ברפא"ל. בצבא היא שירתה כאלחוטנית בגולני, הכי קרבית וקשוחה שיש, בתקופת מלחמת ששת הימים וההתשה. יש לה כל הזמן סיפורים ותמונות משם. זה עיצב אותה, נתן לה ביטחון עצמי.

אני, אמנם צבר, אבל כשאני חושב על זה, המנטליות של הבית הגיעה ממזרח אירופה ומאד השפיעה על הגדילה שלי. יש בה דברים נהדרים. חריצות, צניעות, אחריות. לא אשכח לעולם איך ההורים שלי היו מוציאים לטיולים את אחותי, טלי, ואותי, בתקופה כלכלית לא פשוטה. הם לא העזו לקנות דבר עבור עצמם, בלבד ששני ילדיהם יקבלו את מה שהם צריכים.

אבל יש גם כמה דברים פחות נהדרים. הקשיחות, הקיבעון, וחוסר הסובלנות. בית הורי לא היה מקום שאתה יכול לבוא אליו ולהגיד, "קשה לי, אני לא יכול, אני לא מסוגל". אין דברים כאלה. זה נתפס כחולשה נוראית, זה לא פשוט. אם מנסים לדבר עם אבא שלי על רגשות, אחרי עשרים שניות או שהוא מחליף את נושא השיחה - או שהוא נותן לך הטפת מוסר. אין שם פתיחות לדברים האלה.

לא קל לגדול ככה. היום, שאני חושב על זה, אתה צריך לשים על עצמך מעטה של שריון.

*

האוטובוס עומד לצאת מלשכת הגיוס, ואני יושב ליד החלון.

אבא צועק לי, "אתה תגיד להם שאתה רוצה מחשבים!"

"בסדר", אני אומר לו.

אבל אני יודע שאני לא אלך לכיוון הזה. הם עוד לא
ידעו, זה ברור לי. זה מרד חבוי, ועכשיו זו ההזדמנות לצאת
איתנו החוצה.
ולהפוך לשריונר.

צידודים ראשונים

שבועיים ראשונים בטירונות, ונורא קשה לי. אין טלפונים או משהו דומה, וכדי לדבר עם הבית אני מחכה לסוף השבוע.

אני מדבר עם אבא שלי, ונזהר מלהגיד שקשה לי. אבל אבא שלי מרגיש אותי ואומר לי, "מה קרה, הכל בסדר?" ופתאום נחנק לי הקול.

"חרא", אני אומר לו.

"תקשיב טוב", הוא אומר לי, "אתה תאכל את החרא הזה. קטן עליך".

"אבל אבא..."

"אל תבלבל את המוח. תסתדר".

זה המסר. קשוח לגמרי, אבל נותן איזה נייעור. סוג של פטיש דרך הטלפון. שבוע אחר כך הוא מופיע לי עם הרכב בשער של הבסיס, עם צידנית מלאה בכל טוב. קשיחות עם אמפתיה.

*

אם בבקו"מ התאהבתי בטנק, בטירונות ההתאהבות כבר הופכת לאהבה. אהבה למסלול כולו, למרות שהוא מאד קשה ומאד מפרך. בייחוד אני מתאהב ברמת הגולן, שם עברנו את שיא המסלול, אימון הצמ"פ (צוות-מחלקה-פלוגה). אלה

הם ארבעה חודשים של "שכרון חושים". תקופה בה האימון הוא אינטנסיבי ביותר, הלמידה משמעותית, וגיבוש הצוות הוא בשיאו.

הצמ"פ היה אחת החוויות שלעולם לא אשכח. הסיבה המרכזית נבעה מסגל הפיקוד של הפלוגה. הרבה מהם אנשי קיבוצים, ובדגש על קיבוץ "בית-השיטה", שבאותה תקופה גם זכה לכינוי "בית-השריון". היו שם חבר'ה שדוגמה אישית הייתה אצלם ערך עליון.

ובצבא, לחינוך יש משמעות.

בצמ"פ אני מבין שאני רוצה להמשיך ולהתקדם, ולשמחתי מוציאים אותי לקורס מפקדי טנקים. בקורס אני מצליח להתבלט, וברור לי שמכאן אני הולך להיות קצין. באמצע הקורס אנחנו הולכים למבד"ק, מבדקי קצונה. אני עושה את המבד"ק וממשיך את הקורס.

שבועיים לפני סיום הקורס קוראים לי לשיחה אישית. אני רואה את המפקד הישיר שלי, והוא אומר לי, "שמע, אני לא יודע איך להגיד לך את זה, אני יודע שאתה רוצה להיות קצין, אבל לא עברת מבדקי קצונה".

אין לי מושג על מה באמת נפלתי. אולי ילדותיות. אני כן יודע דבר אחד, שזו טלטלה נוראית. כאילו מישהו מכניס לך סכין ככה עמוק, ומסובב אותה כואב כואב.

אני גם לא יודע מה להגיד. כבר אמרתי בבית שאני הולך להיות קצין, אז עכשיו אני אגיד להם שאני ילדתי ולכן אני לא אהיה? אני ממש באבל.

ואז המפקדים בקורס אומרים לי, "אתה מאד מוערך
פה. תגיד מה אתה רוצה לעשות, וזה מה שאתה תעשה".
אין דיון בכלל. "מפקד טנק ביחידה מבצעית", אני
מבקש, וגם מקבל. אני הופך למפקד טנק בחטיבה 7. מורעל,
מתלהב, ו... כן, עדיין קצת ילדותי.

*

כמט"ק צעיר אני מגיע חזרה לפלוגת ההכשרה ברמת
הגולן, פלוגת "לביא". סוג של סגירת מעגל, אבל אין זכר לסגל
הפיקוד שהכשיר אותי בזמנו. כל הסגל הוחלף, אף אחד לא
מכיר אותי, אף אחד לא זוכר אותי. הכל מתחיל מאפס.
והם שם בהתחלה, רואים שאני צעיר פעור, מתלהב
וקצת מגזים. והם מסמנים אותי כבעייתי. וכשמסמנים אותך
כבעייתי, אז מתעמרים בך קצת. מתעללים. מנסים לשבור.
כל תקלה שלך היא לא כמו התקלה של ההוא, וכל עניין
מטופל בהרבה יותר חומרה.
ואני מרגיש לא טוב.

אבל זה לא נוגע בי עמוק, כי יש לי צוות, יש לי טנק
ואנחנו עובדים. זו פלוגת המסלול ואנחנו מתאמנים. מה שכן,
כל מה שאחרים עושים - אנחנו עושים כפול חמש. הכל יותר
קשה, הכל יותר משמעותי, הכל יותר מקצועי. להוכיח כמה
אנחנו טובים יותר.

אנשים שמסתכלים מהצד מרימים גבה, מה זה הדבר
הזה? יש כאלה שאומרים, "וואלה איזה תותח", ויש כאלה

שאומרים, "בואנ'ה מה זה המפגר הזה". ואז מגיע התרגיל שמשנה את הכל.

חייל אצלי, בצוות הטנק, מכניס את הרגל למקום אליו אסור להכניס אותה. הוא כמעט קורע אותה ממקומה. צרחות איומות בתוך הטנק. רצפת הטנק מוכתמת מדם.

אתה עובר הרבה תרגולות כדי להתמודד עם סיטואציות בשריון. כדי לטפל בבן אדם במצב כזה אסור להילחץ. צריך לעבוד מכאני לחלוטין. הרגל שלו תקועה, וכדי להוציא את הרגל שלו אני צריך לסובב את הצריח, וזה קורע אותו מכאבים באופן בלתי נתפס. ברקע קולות שאר אנשי הצוות – חלק בוכים, צועקים או קצת בהלם.

אבל אני מחלץ אותו, ומגיע אמבולנס ולוקח אותו, ואחרי זה מגיעים לתחקר אותי. איך קרה, למה קרה.

אז אני אומר להם מה קרה. מההתחלה.

יש איזה טופס שמוציאים מהכיס, ולפני התרגיל מקריאים הוראות בטיחות. אני עשיתי את זה בתרגיל הראשון, אבל בתרגיל השני כבר לא עשיתי את זה. למה? כי חשבתי שזה דבילי. כבר עשינו, למה עוד פעם. כבר דיברנו. ומה שאני מרגיש הוא שמסמנים אותי כאשם בתאונה.

"בגללך זה קרה".

ואז אני מבין שני דברים. קודם כל, שאין מצב בעולם שיתנו לי להמשיך להיות מפקד. הסיפור הזה כבר נגמר. ודבר שני, זה שעוד חלום שלי פה הולך פייפן.

חוזרים לבסיס, אני נכנס לחדר ותוקע את הראש
במזרן, ואיזה שעתיים ככה לא יכול להוציא את הראש
מהמזרן. בוכה, ואף אחד לא רואה. כאב ענק.
בהתחלה אני מקבל את הגזירה. כן, אני אשם במה
שקרה. אלא ש...

אלא שאני לא באמת אשם במה שקרה.
החייל שלי, כנראה, היה עייף או משהו, ולא שם לב
איפה הוא שם את הרגל. זה הרי עניין של סנטימטרים, כמו
גלויטינה. היום יש מנגנוני אבטחה ששומרים שמצב כזה לא
יקרה, אבל אז הם עוד לא היו קיימים.
ואז באים ואומרים לי, "יש לך מחר משפט אצל מפקד
הגדוד". ואני מבין שאני הולך לכלא.

למזלי, מפקד הגדוד הזה הוא איש מיוחד. הוא עונד
עיטור ממלחמת שלום הגליל. הוא חילץ מישהו מתוך טנק
בלבנון, בשיא התופת. יכול להיות שדווקא הדבר הזה דיבר
אליו. על חילוץ מישהו הוא קיבל עיטור, ואילו אני בא אליו
להישפט על עניין דומה.

"מה יש לך להגיד על זה?" הוא שואל אותי.
"לא הקראתי הוראות בטיחות", אני אומר, "אבל אני
לא חושב שזה מה שגרם לרגל שלו להיתפס. עם זאת, אני
המפקד והאחריות היא שלי".

המשפט מסתיים. אין כלא. הוא מחליט לרתק אותי, זה הכל, ובלב שלי הקלה גדולה.

אני מרותק לבסיס למשך 28 יום, ובמצטבר זה יוצא 42 יום. זורקים אותי לפקד על איזה צוות שמירה באיזה חור, עם שלושה חיילים צעירים.

אבל העניין הזה רחוק מלהיות פתור.

אני עצמי בן 19, הרגע עברתי אירוע קשה עם פציעה קשה של חבר, ומייד אחר כך משפט עם איום של כלא. ואף אחד לא יודע מזה, לא בבית ולא החברים.

אני מסתובב בסערת רגשות אדירה, בטרואומה, אבל אף אחד לא מדבר איתי. אף אחד לא בודק אפילו מה שלומי. ואני על סף התאבדות. ממש קרוב.

אבל...

אבל אני עם החיילים שלי, והם עושים שמירות עם מחסנית בהכנס. וכל פעם שמסתיימת שמירה אני צריך לפרוק להם את הנשק. אז אני לא יכול להיות שבו"ז כל היום, לא יכול להיות רכיכה וכל הזמן לרחם על עצמי. אני צריך לתפקד. חייב לתפקד.

כך שאני כל הזמן נע בין הקטע הזה של להיות שבור לחלוטין, לבין להיות אבא לשלושת החבר'ה האלה שנמצאים איתי. אני האבא שלהם, אני עושה להם אוכל, אני דואג להם. וגם להם קשה.

ואז מתחילות שיחות נפש. זה היופי של השריון, זאת לא סתם עוד מחלקה. ארבעה חיילים, כולל המפקד, כולם יחד וכולם שומרים בקור.

והם אומרים לי דברים שעד לאותו רגע לא שמעתי מאף אחד. "תשמע, כל הכבוד לך, יכול להיות שהצלת את החיים שלך". הם מדברים אלי בגובה העיניים, ואני חושב לעצמי שאני יכול לעשות את זה. אני לא יודע איך, אבל אני יכול לעשות את זה.

*

אחרי עשרה ימים אוספים אותנו מצוות השמירה הזו. אומרים לי שאני עוזב את הפלוגה והולך להיות מפקד באגף שלישות. בקיצור, עף ממקצוע הלחימה. נורא, נורא. וזה קורה בדיוק בסוף מסלול, בו מתחלף הסגל של הפלוגה. ובדיוק על התפר הזה פורצת מלחמת המפרץ. סדאם חוסיין מתחיל לשלוח אלינו טילים, ואני מרותק לבסיס עם איזה עשרה חיילים בערך.

לקניית עותק דיגיטלי:

<https://did.li/1kHnf>

לקניית עותק מודפס:

[https://www.amazon.com/-/he/Itzik-](https://www.amazon.com/-/he/Itzik-Ronen/dp/1547146958/ref=sr_1_1?dchild=1&keywords=itzik+ronen&qid=1623744342&s=books&sr=1-1)

[Ronen/dp/1547146958/ref=sr_1_1?dchild=1&keywords=itzik+ronen&qid=1623744342&s=books&sr=1-1](https://www.amazon.com/-/he/Itzik-Ronen/dp/1547146958/ref=sr_1_1?dchild=1&keywords=itzik+ronen&qid=1623744342&s=books&sr=1-1)